

Sygn. akt I C 632/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 czerwca 2017 roku

Sąd Okręgowy w Gdańsku I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Mariusz Bartnik

Protokolant: st. sekr. sąd. Aneta Graban

po rozpoznaniu w dniu 26 maja 2017 r. w Gdańsku

na rozprawie

sprawy z powództwa A. Z.

przeciwko Z. W.

o zapłatę

I. uchyla w całości nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym z weksla z dnia 21 czerwca 2016 roku wydany w sprawie sygn. akt I Nc 470/16;

II. zasądza od powoda A. Z. na rzecz pozwanego Z. W. kwotę 5682 (pięć tysięcy sześćset osiemdziesiąt dwa) złote tytułem zwrotu kosztów postępowania w zakresie opłaty od zarzutów oraz kwotę 7217 (siedem tysięcy dwieście siedemnaście) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

UZASADNIENIE

Powód A. Z. w dniu 2 czerwca 2016 r. wniósł przeciwko pozwanemu Z. W. pozew, w którym domagał się orzeczenia nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym, że pozwany ma zapłacić powodowi kwotę 151.500 zł wraz z kosztami procesu, w tym kosztami zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

W uzasadnieniu powód powołał się na weksel wystawiony przez pozwanego jako weksel in blanco na zabezpieczenie istniejącego względem powoda zobowiązania, a który, wobec niewywiązania się przez pozwanego z łączącej strony umowy, powód uzupełnił na kwotę dochodzoną pozvem i opatrzył datą płatności – 29 czerwca 2015 r. Wskazywał, że pismem z dnia 4 maja 2016 r. powód wezwał pozwanego do zapłaty należności w terminie 3 dni od daty otrzymania pisma, ten jednakże nie uregulował zadłużenia.

Nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z weksla z dnia 21 czerwca 2016 r. sygn. akt I Nc 470/16 Sąd orzekł zgodnie z żądaniem pozwu.

W terminie pozwany Z. W. wniósł od powyższego nakazu zapłaty zarzuty, zaskarżając go w całości i wnosząc o jego uchylenie i oddalenie powództwa, a także zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

W uzasadnieniu zgłosił zarzuty wynikające ze stosunku podstawowego. Wywodził, że powyższy weksel został wystawiony jako weksel in blanco w związku z umową pożyczki na kwotę 100.000 zł, zawartą w istocie z J. G.. Wyjaśniał, że ten w dniu 15 maja 2015 r. ten pożyczył mu pieniądze, jednakże do podpisu przekazał wzór umowy,

w którym jako pożyczkodawca wystąpić miał powód A. Z.. Pozwany podkreślał przy tym, że nie zna powoda i nigdy nie miał z nim kontaktu. Pozwany opisywał okoliczności zawarcia umowy, zaznaczając, że podpisał ją w jednym egzemplarzu i nigdy nie otrzymał egzemplarza dla siebie. Dalej wskazywał, że zwrócił całą kwotę pożyczki na ręce osoby, z którą współpracował J. G., zgodnie z wolą pożyczkodawcy. Mimo wielokrotnych nalegań nie otrzymał jednak z powrotem samego weksla in blanco, który teraz stał się podstawą wniesionego powództwa.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 15 maja 2015 r. pozwany Z. W. zawarł umowę pożyczki na kwotę 100.000 zł. Pożyczkodawcą był J. G. – osoba, z którą pozwany utrzymywał wcześniej kontakty biznesowe i od którego uprzednio pożyczał już pieniądze. Strony umowy uzgodniły, że zabezpieczeniem spłaty należności z tytułu udzielonej pożyczki miał być wystawiony przez powoda weksel in blanco, a także samochód marki D. (...). Termin spłaty był krótki: dwa-trzy miesiące.

Przy przekazaniu pieniędzy przez J. G. okazało się, że w umowie widnieje nazwisko powoda A. Z. jako pożyczkodawcy, wpisano także kwotę 150.000 zł jako wysokość pożyczki. Pozwany, mimo że nie znał powoda, zgodził się, działając w zaufaniu do J. G. z uwagi na wcześniejsze relacje między nimi. Ostatecznie podpisał też weksel in blanco, wpisując na przedstawionym druku swoje dane osobowe i numer dowodu.

[dowód: weksel – w aktach sprawy, kopia k. 12, zeznania świadka J. S. – utrwalone na nośniku danych k. 73, k. 123, zeznania Z. W. – utrwalone na nośniku danych k. 123, częściowo zeznania J. G. – utrwalone na nośniku danych k. 89,]

W połowie lipca 2015 r. Z. W. spotkał się z pracownikiem J. G., M. P. na parkingu Centrum Handlowego (...) w G.. Tam w obecności znajomego pozwanego, J. S., doszło do zwrotu pożyczonej sumy J. G. – za zgodą pożyczkodawcy pieniądze przekazano na ręce M. P.. Ten z kolei zwrócił pozwanemu samochód marki D.. Pozwany dopytywał się wówczas o zwrot weksla, jednakże M. P. go nie posiadał i stwierdził jedynie, że weksel będzie zwrócony później.

Środki na spłatę pożyczki Z. W. uzyskał od J. S., któremu w związku z tym przekazał samochód D. (...) do używania – do czasu zwrotu długu.

[dowód: zeznania świadka J. S. – utrwalone na nośniku danych k. 73, k. 123, zeznania Z. W. – utrwalone na nośniku danych k. 123,]

W dniu 16 czerwca 2015 r. uzupełniono weksel in blanco wystawiony przez powoda, wskazując w nim sumę wekslową 151.500 zł oraz datę płatności 29 czerwca 2015 r.

[dowód: weksel – w aktach sprawy, kopia k. 12,]

Pismem z dnia 4 maja 2016 r. powód wezwał pozwanego do zapłaty kwoty 151.500 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 16 czerwca 2015 r. do dnia zapłaty, jako podstawę swego żądania wskazując w treści wezwania zobowiązanie wynikające z umowy pożyczki z dnia 15 maja 2015 r. Nie powołano się w nim na wypełniony weksel.

Powód określił termin 3 dni od daty otrzymania wezwania na uregulowanie zadłużenia.

[dowód: wezwanie do zapłaty z dnia 4.05.2016 r. k. 8, książka nadawcza k. 9]

Ostatecznie odsetki od umowy pożyczki pozwany spłacił J. G. w maju 2016 r.

[dowód: zeznania Z. W. – utrwalone na nośniku danych k. 123,]

Sąd zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów złożonych do akt postępowania przez stronę powodową w postaci weksla z dnia 16 czerwca 2015 r. oraz wezwania do zapłaty z dnia 4 maja 2016 r., mając na uwadze, że ich autentyczności nie podważała strona pozwana, a także na podstawie zeznań słuchanych w sprawie osób:

świadków J. S., P. T. i częściowo J. G., a także samego pozwanego Z. W.. Sąd natomiast pominął dowód z przesłuchania powoda A. Z., mając na uwadze, że ten nie stawiał się na rozprawę w dniu 26 maja 2017 r., będąc na nią wezwanym celem przesłuchania w charakterze strony i nie usprawiedliwił swej nieobecności.

Sąd ostatecznie uznał za wiarygodną wersję prezentowaną przez Z. W., uznając, że była ona spójna i logiczna, a także znalazła potwierdzenie w zeznaniach świadków, przede wszystkim zeznaniach J. S.. Świadek ten potwierdził bowiem sam fakt zawarcia umowy pożyczki przez pozwanego na kwotę 100.000 zł, zabezpieczeniem której był samochód i spójnie z pozwanym opisał okoliczności związane z uregulowaniem przez niego zadłużenia z tego tytułu, w których to czynnościach bezpośrednio uczestniczył. Potwierdził miejsce zwrotu (parking Centrum Handlowego (...)) w G. (...), rozpoznał również osobę, której przekazano pieniądze i która zwróciła samochód Z. W. tj. świadka M. P.. Wskazywał też, że w czasie spotkania pozwany dopytywał się o weksel, który miał być zwrócony w późniejszym czasie, co także koresponduje z wyjaśnieniami pozwanego. To on wreszcie był osobą, która przekazała pozwanemu pieniądze na spłacenie zadłużenia i która w związku z tym użytkuje obecnie samochód marki D. – do czasu zwrotu pożyczonej kwoty przez pozwanego. Sąd ostatecznie ocenił zeznania świadka jako wiarygodne, nie znalazł bowiem żadnych podstaw ku temu, by odmówić im waloru prawdziwości.

Wersję pozwanego co do zasady potwierdził także świadek P. T., który jednak przyznawał, że o okolicznościach sprawy wie od samego Z. W., co niewątpliwie wpłynęło na ocenę jego zeznań jako mniej istotnych. Wyjaśniał on jednak, że pozwany mówił mu o pożyczce i o tym, że był wystawiony weksel, a także, że pożyczkę oddał, a weksel do niego nie wrócił. Przyznał też, że pozwany mówił mu o tym, że zawierał umowy pożyczki z J. G., podał również, że także i on pożyczał od J. G. pieniądze.

Jako częściowo wiarygodne Sąd ocenił zeznania świadka J. G.. Ten bowiem przyznał w nich, że istotnie zawarł z pozwanym umowę pożyczki na kwotę 100.000 zł. Spójnie z pozwanym wskazywał, że zabezpieczeniem tej pożyczki był samochód. Potwierdził, że zwrócił pozwanemu pojazd, gdy ten oddał pieniądze. Wyjaśniał też, że pieniądze otrzymał od pozwanego w gotówce, którą przywiózł mu wraz z pozwanym ich wspólny znajomy J. S.. Także wg jego wersji zwrot pożyczki nastąpił na parkingu Centrum Handlowego (...) (...), choć wg zeznań świadka to on był wówczas obecny. Zaprzeczył jednocześnie temu, by w związku z tą umową wystawiony był jakikolwiek weksel in blanco.

Sąd miał na uwadze, że te ostatnie okoliczności są sprzeczne z wersją przedstawianą przez pozwanego i świadka J. S., którą to Sąd ostatecznie uznał za wiarygodną. Sąd zwrócił bowiem uwagę, że obaj świadkowie się znali i gdyby istotnie między nimi doszło do przekazania sumy pieniężnej, z całą pewnością świadek J. S. rozpoznałby J. G. jako osobę, której zwrócił pożyczkę w imieniu pozwanego. Tymczasem zeznając świadek wskazywał, że nie znał mężczyzny, któremu przekazywał pieniądze. Rozpoznał go dopiero z okazanych mu zdjęć, wykonanych z zapisu z rozprawy z dnia 7 kwietnia 2017 r., wskazując na M. P., a więc osobę wskazywaną również przez powoda. J. S. podkreślał przy tym, że była tylko jedna sytuacja z jego udziałem, kiedy to na parkingu pod centrum (...) przekazywał pieniądze w kwocie 100.000 zł jako zwrot pożyczki, w zamian za zwrot samochodu – który zresztą do dziś użytkuje. W konsekwencji jako niewiarygodne Sąd ocenił także zeznania świadka M. P., który wskazywał, że nie ma żadnej wiedzy na temat ewentualnych pożyczek udzielonych przez J. G. pozwanemu i nie przypominał sobie, by pozwany kiedykolwiek przekazywał mu gotówkę dla J. G..

W ocenie Sądu powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Powód w niniejszej sprawie dochodził zapłaty na podstawie weksla. Poza sporem jest, że weksel w chwili wystawienia był wekslem in blanco – nie zawierał przede wszystkim sumy wekslowej i został uzupełniony w okresie późniejszym. Osią sporu w niniejszej sprawie była jednak kwestia prawidłowości wypełnienia weksla stanowiącego podstawę dochodzonego roszczenia. O ile powód twierdził, iż weksel stanowił zabezpieczenie jego wierzytelności z umowy, zaś zadłużenie z tego tytułu wynosiło 151.500 zł, o tyle pozwany wskazywał na zarzut wypełnienia weksla niezgodnie z porozumieniem wekslowym, jako że weksel ów miał jego zdaniem zabezpieczać wierzytelność z umowy pożyczki, zawartej w dniu 15 maja 2015 r., między nim a J. G. jako pożyczkodawcą, a której przedmiotem była kwota 100.000 zł. Odwoływał się przy tym do art. 10 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. prawo wekslowe (Dz. U. Nr 37, poz.

282, ze zm.; dalej jako „prawo wekslowe”) jako podstawy umożliwiającej mu podniesienie zarzutów ze stosunku podstawowego, zgodnie z którym jeżeli weksel, niezupełny w chwili wystawienia, uzupełniony został niezgodnie z zawartym porozumieniem, nie można wobec posiadacza zasłaniać się zarzutem, że nie zastosowano się do tego porozumienia, chyba że posiadacz nabył weksel w złej wierze albo przy nabyciu dopuścił się rażącego niedbalstwa.

W ocenie Sądu pozwany zdołał skutecznie podważyć weksel stanowiący podstawę dochodzonego w sprawie niniejszej roszczenia. Przedstawionymi w toku procesu dowodami osobowymi wykazał bowiem, że w istocie weksel ten został wystawiony w związku z umową pożyczki zawartą ze świadkiem J. G., która zresztą została w całości spłacona. Przyznawał również, że istotnie podpisał umowę, w której treści jako pożyczkodawcę wskazano powoda, jednakże zgodził się na powyższe mając na uwadze swoje wcześniejsze kontakty biznesowe i znajomość z J. G., która sprawiała, że działał w zaufaniu do niego. Sam J. G. potwierdził zresztą, że umowę taką zawarł, a także, że zadłużenie z tego tytułu zostało uregulowane. Co prawda zaprzeczał on, by w związku z tą umową wystawiony był przez pozwanego weksel in blanco jako zabezpieczenie spłaty, jednakże twierdzenia te ocenić należy przez pryzmat faktu, iż osoby te pozostają obecnie ze sobą w konflikcie na tle wzajemnych rozliczeń finansowych.

Najistotniejszą jednak kwestią był fakt, że w toku całego procesu powód ograniczył swą aktywność wyłącznie do złożenia pozwu wraz z wekslem oraz wezwaniem do zapłaty kierowanym do pozwanego i w żaden sposób nie ustosunkował się do twierdzeń pozwanego w zakresie stosunku podstawowego. Sąd miał na uwadze, że już w samym pozwie brak było jakichkolwiek informacji na temat treści łączącego strony stosunku zobowiązaniowego. Wskazano bowiem wyłącznie kwotę zadłużenia z tytułu nieuregulowanej umowy, brak było zaś danych dotyczących chociażby tego, jaka to była umowa, daty jej zawarcia, daty płatności zobowiązań z niej wypływających i innych. Tym niemniej podzielić należy pogląd, zgodnie z którym wierzyciel, który dochodzi wiarygodności wekslowej, nie musi wykazywać podstawy prawnej zobowiązania i może powołać się tylko na treść weksla. Na etapie pozwu powód nie musiał zatem przedstawiać żadnych dowodów wykazujących istnienie roszczenia wynikającego ze stosunku zobowiązaniowego, którego zabezpieczeniem był załączony weksel.

Należy jednak pamiętać, że w stosunku między wystawcą a remitentem samodzielność zobowiązania wekslowego ulega osłabieniu, szczególnie w wypadku weksla gwarancyjnego wystawionego in blanco. Zarówno wystawca weksla, jak i poręczyciel mogą bowiem, w braku skutecznych zarzutów wekslowych, podnieść zarzuty oparte na stosunku podstawowym i na ich podstawie podważać zarówno istnienie, jak i rozmiar zobowiązania wekslowego ze względu na jego związek ze stosunkiem podstawowym. Sytuacja dłużnika wekslowego zależy od tego, czy odpowiada on wobec pierwszego wierzyciela (remitenta) czy też kolejnego nabywcy weksla. W odniesieniu do remitenta odpowiedzialność dłużnika jest o tyle łagodniejsza, że może on bez żadnych ograniczeń powoływać się na zarzuty tzw. subiektywne, w tym związane ze stosunkiem podstawowym. W szczególności zarówno wystawca weksla, jak i poręczyciel (m.in. wyrok Sądu Najwyższego z 3 sierpnia 2006 r. IV CSK 101/06), a tym samym także ich następcy prawni, mogą powoływać zarzuty z art. 17 prawa wekslowego, który to przepis dotyczy wszelkich zarzutów osobistych i ad rem nie tylko przy wekslu in blanco, jak i zarzuty z art. 10 prawa wekslowego, a więc zarzuty osobiste wynikające z wypełnienia weksla in blanco niezgodnie z porozumieniem. Z uwagi zaś na abstrakcyjny charakter weksla przyjąć należy, że w myśl art. 6 k.c. to na pozwanym ciąży obowiązek udowodnienia, że weksel został wypełniony niezgodnie z zawartym porozumieniem

W sprawie niniejszej wniesione skutecznie przez pozwanego zarzuty od nakazu zapłaty odnosiły się właśnie do stosunku podstawowego. Pozwany w oparciu o art. 10 prawa wekslowego podniósł zarzuty dotyczące umowy, której zabezpieczeniem był ów weksel, wskazując, że była nią umowa zawarta z J. G., a nie z powodem i przedstawił dowody na poparcie swych twierdzeń. Podkreślał zresztą, że w ogóle nie zna powoda i nie miał z nim jakichkolwiek kontaktów. Tymczasem A. Z. w żaden sposób się do powyższego nie ustosunkował. Nigdy też nie wypowiedział się co do treści umowy łączącej rzekomo strony procesu. Sąd, dążąc do wyjaśnienia tychże faktów, dopuścił dowód z przesłuchania stron, jednakże z uwagi na nieusprawiedliwione niestawiennictwo powoda mimo jego prawidłowego wezwania, ograniczył go wyłącznie do przesłuchania strony pozwanej.

Sąd miał na uwadze, że jedynie w wezwaniu do zapłaty z 4 maja 2016 r. skierowanym przez pełnomocnika powoda do pozwanego wskazane zostało, że pozwany domaga się kwoty dochodzonej pozwem w związku z umową pożyczki z

dnia 15 maja 2015 r., która – jak jednak ustalono – została zawarta wbrew literalnemu zapisowi z J. G.. Nie umknęło też uwadze Sądu Okręgowego, że w istocie w wezwaniu tym nie ma w ogóle mowy o wypełnieniu weksla in blanco, stanowiącego zabezpieczenie umowy czy też wezwaniu pozwanego do jego wykupu. Powód w ogóle nie odniósł się w nim do weksla, który wg jego brzmienia miał przecież zostać wypełniony już blisko rok wcześniej. Strona powodowa w istocie nie przedstawiła więc żadnego dowodu na to, że weksel ów w ogóle został kiedykolwiek przedstawiony pozwanemu do zapłaty. Z kolei data samego wezwania koresponduje w twierdzeniami pozwanego, iż właśnie w maju 2016 r. doszło do ostatecznego rozliczenia umowy pożyczki między nim a J. G..

Ostatecznie więc, mając na uwadze brak jakiegokolwiek aktywności powoda, przy jednoczesnym przedstawieniu przekonującego materiału dowodowego przez stronę pozwaną, Sąd odszedł do wniosku, że istotnie weksel stanowiący podstawę dochodzonego roszczenia został wypełniony niezgodnie z porozumieniem stron umowy, której spłatę zabezpieczał. W konsekwencji Sąd w punkcie I wyroku uchylił w całości nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym z weksla z dnia 21 czerwca 2016 roku wydany w sprawie sygn. akt I Nc 470/16, orzekając na podstawie art. 496 k.p.c. w zw. z art. 10 prawa wekslowego.

O kosztach postępowania Sąd rozstrzygnął na zasadzie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. W konsekwencji w punkcie II wyroku zasądził od powoda A. Z. jako strony przegrywającej proces w całości na rzecz pozwanego Z. W. kwotę 5682 złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania w zakresie opłaty od zarzutów oraz kwotę 7217 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Wysokość wynagrodzenia należnego pełnomocnikowi Sąd ustalił w oparciu o § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokacie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1800) – w brzmieniu obowiązującym na datę wniesienia pozwu.